

Miran Hladnik
 Filozofska fakulteta, Ljubljana
 DOI: 10.4312/SSJLK.58.17-24

Wikivirovo berilo

Wikivir je eno izmed spletišč neprofitne fundacije Wikimedie, namenjeno digitaliziranim besedilom v javni lasti. Svojo varianto spletišča ima 73 jezikov, kar je četrtnina jezikov na sestrskem projektu Wikipediji. Slovenska podružnica Wikivir (obstaja od leta 2006 in je tri leta mlajša od angleške) spada kljub zgolj 0,3-odstotnemu deležu besedil med najbolj dejavne. Trenutno je na Wikiviru 15.218 del 1011 avtorjev. Volumen postavljenega leposlovja je blizu 58 milijonov besed, pri postavljanju in urejanju je bilo udeleženo 8792 posameznikov, mesečno pa je dejavnih 16. Slovenistični študent se spozna z Wikivrom, ko je v prvem letniku dolžan urediti kratko staro leposlovno besedilo. Kdor želi z urejanjem nekaj malega zaslužiti, se prek Slavističnega društva Slovenije pridruži projektu, ki ga od 2007 dalje financira Ministrstvo za kulturo. Na Wikiviru želimo zbrati kompletno slovensko leposlovje v javni lasti, tj. vsa besedila, katerih avtorji so pokojni že več kot 70 let.

Wikivir, slovensko leposlovje, CC-licenca, študentski projekt, prevajalska delavnica

Wikisource is a web portal of the non-profit Wikimedia Foundation that stores and collects digitized texts in the public domain. Seventy-three languages have their own subdomain on Wikisource, which is a quarter of all languages included in the sister project Wikipedia. Despite contributing only 0.3% of texts, the Slovenian Wikisource (Sln. Wikivir) subdomain (operating since 2006, which makes it three years younger than the English subdomain) is among the most active. There are currently 15,218 works by 1,011 authors available on Slovenian Wikisource. The volume of literature comprises nearly 58 million words, and 8,792 individuals have been involved in preparing and editing the texts, with an average of sixteen active on a monthly basis. Students of Slovenian studies become acquainted with Wikisource in their first year, when they are required to edit a short historical work of fiction. Anyone interested in making some money by editing can join the project via the Slovenian Slavic Studies Society. Since 2007, the project has been funded by the Slovenian Ministry of Culture. The goal of Slovenian Wikisource is to collect the complete body of Slovenian literature in the public domain – that is, all works whose authors died over seventy years ago.

Slovenian Wikisource, Slovenian literature, Creative Commons license, student project, translation workshop

Uvod

Civilizacijam se dogajajo tudi lepe reči. Ena od njih je Wikipedija s sestrami in brati **Wikivrom**, **Wikipodatki**, **Zbirko**, **Wikiknjigami** itn. (vsi so otroci neprofitne mame **Wikimedije**), ki ob zdrsih, ki se dogajajo tej civilizaciji, vendarle vzbujajo vedra upanja v prihodnost. Interaktivna spletna knjižnica Wikivir je s 73 jeziki ustrezno manj poznana kot Wikipedija, ki se piše v 315 jezikih. Namenjena je besedilom v javni lasti. Jeziki so si naslov spletišča sposodili pri angleškem *Wikisource* (npr. Nemci in Danci) ali pa so ga podomačili: Azerbajdžanci imajo *Vikimənbəyə*, v balijščini je *WikiPusta*, v beloruščini *Вікікрыніцы*, v ruščini *Викитека*, v ukrajiniščini *Вікіджерела*, v bolgarščini *Уикиизточник*, v bretonščini (*brezhoneg*) se ji reče *Wikimammenn*, v bosanščini in hrvaščini *Wikizvor*, v srbščini *Вукизворник*, v katalonščini *Viquitexts*, v češčini *Wikizdroje*, v valižanščini (*cymraeg*) *Wicidestun*, v novi grščini *Βικιθήκη* itn.

Pri Wikiviru sem zraven tako rekoč od samega začetka. Namen projekta Wikivir je zelo stremljiv, malodane utopičen: sem preseliti oz. prekopirati vse slovensko leposlovje v javni lasti. Zajehten kos tega načrta je že uresničen. Leta 2009 sem predvideval, da imamo v digitalni obliki

30–60 milijonov besed od domnevnega skupnega števila 300–600 milijonov besed izvirnega leposlovja (Hladnik 2009). Kolikšen delež leposlovja smo že redigirali, danes ne upam več ocenjevati, ker se je vedno znova izkazalo, da ga je več od predvidevanega. Wikivir nadaljuje in nadgrajuje predhodne digitalizacije in pospletanja slovenske književnosti: mojo *Zbirko slovenskih leposlovnih besedil* (1995–2005), *Besedo Franka Luina* (2000–2005), *Jakopinovo Novo besedo* (2000–2012); podobna zbirka je *AHLib* na IJS, ki vsebuje več kot sto iz nemščine prevedenih knjig.

Zakaj ravno Wikivir

Preslikava kompletne slovenskega leposlovja iz knjig in časopisov na zaslon ima težo nacionalnega projekta, zato se prva pomisel nanaša na primernost globalnega spletišča Wikimedia za ta namen. Ali ne bi bilo bolje, da bi se pri njem angažirala država podobno kot skrbi za druge nacionalne kulturno reprezentativne segmente prek zavodov za varstvo kulturne dediščine, muzejev, arhivov, knjižnic in inštitutov? Kolegom geografom je uspelo oblikovati državni zemljevid (GIS), ki ga vzdržuje Ministrstvo za kulturo (MK) neposredno, knjižni katalog *Cobiss* poganja inštitut *IZUM*, *Digitalna knjižnica Slovenije* (dLib) deluje v okviru *Narodne in univerzitetne knjižnice*, slovarji na spletišču *Fran.si* se rojevajo pri *ZRC SAZU*, besedilni korpus *Gigafida* prek *Zavoda za uporabno slovenistiko Trojina* financira MK. Pri nekaterih nacionalnih projektih se nad nezadostnim financiranjem pritožujejo, ampak v grobem se lahko reče, da eksistenco projektov vsaj posredno (s financiranjem inštitucij, ki jih vodijo) omogoča država. Strežniki s podatki in programi se nahajajo na inštitucijah, lociranih v Sloveniji. Skladišče slovenskega leposlovja na Wikiviru je nekoliko drugačnega značaja. Projekt sicer ima inštitucionalno zaledje, vendar je to precej šibkejši kot pri naštetih. Prijavili smo ga pri Ministrstvu za kulturo prek *Slavističnega društva Slovenije* in ne prek fakultete, univerze ali inštituta, višina letne državne podpore je nizka, 7000 EUR bruto za študentske napotnice, kar je v primerjavi z drugimi nacionalnimi projekti zanemarljiv drobiž. Za zbirko slovenskega leposlovja ni bilo treba kupiti nobenega računalnika, plačati nobenega programerja in odpreti nobenega novega delovnega mesta. Wikivir namreč uporablja prosti računalniški program *MediaWiki*, ki je zastoj, in se nahaja na strežnikih fundacije Wikimedie v ZDA, ki za svoje usluge ne izstavlja računov.

Ni taka zaupljivost do tuje lokacije in tujega skrbnika preveč tvegana? Bi mar morali hraniti digitalizirano slovensko leposlovje doma? Tuja hramba implicitno sporoča, da književnost v slovenščini ni več osrednja slovenska identitetna točka in da smo se že zelo odmaknili od mitologije Slovencev kot literarne nacije. Slovenstvo, ki je v 19. stoletju tako rekoč zraslo iz literature, danes literaturi ne pripisuje več tako pomembne vloge. S tega stališča je selitev slovenske književnosti v Ameriko primerljiva prodaji paradnih nacionalnih gospodarskih podjetij in bank tujcem.

V praksi selitev slovenskega leposlovja na ameriške strežnike ni nič bolj tvegana od njegove hrambe na kaki domači lokaciji. Tvegana zna biti tudi hramba v domačih knjižnicah, muzejih in na inštitutih, npr. ob zamenjavi inštitucionalnih okvirov, spremembi ali ukinitvi financiranja, po zaključku projekta ali ob družbenih prevratih.¹ Wikiprojekti temeljijo na prostovoljskem delu zanesenjakov,

¹ Po letu 1990 se je npr. v Zgornjesavskem muzeju na Jesenicah izgubilo ducat partizanskih spominskih obeležij, v Muzeju novejšje zgodovine pa je v žalostnem stanju kartoteka 7000 spominskih točk NOB. Tujci so neredko bolj zavzeti za slovenski jezikovni in literarni obstanek kot domačini.

neodvisnih od inštitucionalne podpore, in to velja tako za sámo neprofitno fundacijo Wikimedio, ki vzdržuje strojno in programsko opremo, kot za lokalno wikiskupnost, ki prispeva vsebino. Jamstva seveda ni, le občutek govori, da milijoni dokumentov, ki se kopičijo na Wikimedijinih spletiščih in tvorijo hrbtenico globalne kulture, ne morejo kar tako in brez sledu izginiti. Če bi se to zgodilo, bi signaliziralo konec civilizacije.

Dokler bo ta civilizacija obstajala, bo zainteresirana za dokumentiranje svoje kulturne pestrosti, h kateri prispeva tudi slovenska književnost. Lokalni kulturni interes in globalni značaj Wikimedije si nista v laseh, nasprotno: pestrost in s tem preživetje globalne kulture omogoča le njena občutljivost za lokalno kulturno specifiko. Wikimedia je kot neprofitna organizacija vključena v oblike socialne ekonomije, ki jo opredeljujejo koncepti, kot so darilna ekonomija (*gift economy, sharing economy*), socialno podjetništvo, univerzalni temeljni dohodek (*universal basic income*), prosti dostop (*open access*), odprta kultura (*open culture*), družba blaginje (*social welfare ...*), v katerih je na prvem mestu altruistična skrb za druge, ne pa posameznikov strah za svoje preživetje ali pohlep. Literatura in drugi kulturni proizvodi v teh konceptih niso vključeni v tržno blagovno menjavo, licenca CC izpostavlja njihov status javne dobrine (*common good*). Od začetka so bili Wikimedijini projekti socialni eksperiment z negotovim izidom ali, kakor so v šali povzemali, nekaj, kar teoretično ni mogoče in deluje dobro samo v praksi. Po skoraj 20 letih (Wikisource ima rojstni dan 24. novembra 2003) ni več mogoče govoriti o eksperimentu, ampak o resni, trdoživi in zelo simpatični življenjski možnosti literature v digitalnem formatu.

Slovenska zbirka digitaliziranega leposlovja je že pred pojavom Wikivira nastajala iz zasebnih pobud. Pobudniki smo imeli zagotovljeno udobno eksistenco v okviru akademskih in drugih javnih inštitucij, zato smo se dela lahko lotili kot hobija. Podobno je leta 1993 nastalo prvo slovensko spletišče Mat'kurja:² v življenje so ga poklicali zaposleni na Inštitutu Jožef Stefan (IJS), inštitucija je tiho tolerirala, ko so ga naselili na inštitucionalni strežnik, ni pa ga naštevala med svojimi nalogami in dosežki. Spletišče je s svojim hecnim, frikovskim dizajnom že na daleč opozarjalo, da hoče biti »neuradno«, zunajinštitucionalno, skratka drugačno. Zdi se, da je bilo tako neformalizirano gostovanje javnih projektov, rastočih iz zasebne pobude, v varnem zavetju inštitucij mogoče zlasti v 80. letih prejšnjega stoletja. Zanimiv dokument take simbioze oz. parazitiranja je digitalna zbirka 12.000 partizanskih pesmi iz let 1980/1981, katere ostanke smo odkrili pred kratkim (*Skrivnost kabineta 209 b*). Asistenti na ljubljanski slavistiki smo med 1987 in 2003 urejali svoj časopis *Slava*, ki ni bil prijavljen med mediji, nastajal je ob službi, tipkali smo ga doma, papir dobili v službi, tiskarske stroške smo poravnali s prostovoljnimi prispevki. Enako neformalno še danes funkcionira slovenski jezikoslovni in literarnovedni forum Slovlit, ki je od januarja 2000 nameščen na poštnem strežniku IJS in zanj ob svojem rednem delu iz svoje dobre volje skrbi računalničar Mark Martinec. Nobenega preštevanja ur, nobenih obračunov, poročil, statutov in pravilnikov, nič sestankov.³

---

² Tu se je našel prostor tudi za poglavje o slovenskem jeziku in literaturi.

³ Slovlitova sporočila dnevno prejema 1700 naročnikov, njihovega letnega obsega je za tri romane, 2021 npr. 167.700 besed.

Nekoč bo vendarle treba poskrbeti za varnostne kopije nakopičenih tekstov. Te se bodo nahajale na osebnih zakupljenih spletiščih, v [Arhivu družboslovnih podatkov](#) ali v [repozitoriju CLARIN](#),⁴ mogoče tudi v okviru univerzitetnega repozitorija ali dLib. Trajno življenje pa bo slovenskemu leposlovju zagotovil zgolj trajni interes zanj: s strani literarne zgodovine, učiteljev, študentov in laičnih bralcev.

Količine

Števce slovenskega Wikivira kaže trenutno 15.218 del, ki pripadajo 1011 avtorjem; vseh strani ima 34.000. Wikivir zavzema s tem v skupnem številu več kot 5 milijonov besedil v 73 jezikih 0,3-odstotni delež. Po številu digitaliziranih dokumentov je na 19. mestu in na šestem mestu po številu uporabnikov, največ po zaslugi vsakoletnih fakultetnih študentskih projektov, ki angažirajo cele razrede. Ker se pod izrazom *delo* nahajajo teksti zelo različne dolžine (lahko gre za štirivrstični epigram, kratko pripoved, celo pesniško zbirko ali celotni roman), je bolje pogledati, kolikšen je celotni obseg Wikivira v besedah: 21. 3. 2022 je bilo vseh slovenskih tekstov za 57.773.203 besed. Število urejanj od 3. junija 2006, ko je bil ustanovljen, je bilo 204.256, v urejanje se je vtaknilo 8792 posameznikov, mesečno pa je dejavnih 16 ([Statistika Wikivira](#)). Status administratorja (admini so uredniki z nekaj več pooblastili) imamo štirje uporabniki.

Statistika obiskov pokaže, da Wikivir najbolj obiskujejo šolarji in njihovi učitelji, saj so med najpogostejšimi ogledi dela iz šolskega literarnega kanona, 29. marca 2022 npr. Cankarjevo *Moje življenje* (78 ogledov), Prežihove *Solzice* (73), Pregljeva *Matkove Tine prečudno romanje* (71), *Pesmi in romance Josipa Murna*.⁵ Februarja 2022 je bilo npr. 121.233 ogledov Wikivirovih strani, večinoma slovenskih uporabnikov, med drugimi državami pa so bili za slovenske tekste najbolj zainteresirani v ZDA (5000), Nemčiji (3000), Italiji (2000), Rusiji (2000), najde pa se med bralci tudi kdo iz Uzbekistana ali Singapurja.

Besedila na Wikiviru berejo šolarji, dijaki in študenti ter njihovi učitelji, iz njih zajemajo uredniki in založniki, ko pripravljajo ponatise, brez njih ne morejo raziskovalci različnih strok. Pri projektu Distant Reading se je pokazalo, da smo Slovenci med vsemi jeziki, ki sodelujejo v pripravi evropske literarne zbirke (*European Literary Text Collection (ELTeC)*), najhitreje zbrali predvideno število *sto romanov* prav po zaslugi Wikivira (Hladnik 2018b). Trenutno pripravljam svežo redakcijo mladinske planinske pripovedke *Kekec nad samotnim breznom Josipa Vandota* – pri redakciji bom izhajal iz prvega natisa besedila, ki smo ga postavili na Wikivir.

Projekti

Za glavnino besedil na Wikiviru smo zaslužni slovenisti. Z Wikivikom se spoznajo študenti slovenistike v Ljubljani pri prvih urah v prvem letniku. Pri predmetu Uvod v študij slovenske književnosti za domačo nalogo vsakdo postavi leposlovni podlistek iz starega časopisa na Wikivir. Bibliografijo leposlovnih objav v slovenski periodiki so objavili na Wikiviru diplomanti v *desetinah diplomskih nalog*, učitelj moram za vsak letnik le še izbrati enako kratka besedila, lani npr. *88 besedil za*

4 Common Language Resources and Technology Infrastructure, Slovenia / Slovenska raziskovalna infrastruktura za jezikovne vire in tehnologije.

5 [Wikimedia Statistics za 29. 3. 2022](#).

enako število vpisanih plus še kako dodatno besedilo za zamudnike in lenuhe. Podlistek izrežejo iz digitalizirane številke časopisa na dLibu v formatu pdf ali še bolje v golobesedilnem formatu, ga skopirajo na Wikivir, odpravijo napake, ki jih je zagrešil OCR, besedilo opremijo z glavo, kamor vpišejo metapodatke (avtorja, psevdonim, podnaslov, vir, licenco), in nogo, kjer besedilo kategorizirajo. Uvrstijo ga v avtorjev opus, ga žanrsko ali vrstno določijo (romani, zbirke pesmi ali proze, podlistki, rokopisi, besedilne variante, prevodi, neleposlovje, humor ...), razporedijo časovno (npr. **Kategorija: Dela leta 1911**) in glede na časopis (npr. *Slovenski narod*).

Študent, ki veliko manjka, lahko del svoje odsotnosti nadomesti s postavljanjem besedil na Wikivir. Študenti, ki jim je bila domača naloga všeč, se vključijo v **projekt Slovenska leposlovna klasika na Wikiviru**, ki ga pri Ministrstvu za kulturo vsako leto prijavlja Slavistično društvo Slovenije. Letno je tako dejavnih okrog 20 študentov ali desetina vseh vpisanih. Pri projektu imajo prednost daljša izvorna besedila: pesniške zbirke, knjižno izdani romani in leposlovje v periodiki, natisnjeno v nadaljevanjih. Svoje urejanje evidentirajo na **projektni strani na Wikiviru** in so ob koncu leta prek študentske napotnice zanj poplačani.⁶ Letni prirastek daljših in zelo dolgih besedil na Wikiviru je 100–200, v skupnem obsegu dobrih dveh milijonov besed. Na Wikiviru je skoraj vsa šolska klasika v javni lasti, glavnina dolgih izvornih del in pesniških zbirk, bele lise so še v dramatikih ter kratki in srednje dolgi prozi, raztreseni po dnevnem časopisu.

Vse delo na Wikiviru je maksimalno transparentno: v historiatu vsakega besedila se vidi, kdo ga je urejal, kdaj in kako je to počel, morebitne napačne redakcije je mogoče z eno potezo razveljaviti. Študenti najdejo na pogovornih straneh obilo napotkov za delo, v dilemi pokukajo k sodelavcem ali se z njimi pogovorijo, na eventualne površnosti pa jih opozori projektni revizor. Besedila so privzeto opremljena z licenco CC, ki jamči prosto dostopnost in uporabnost. Besedila na Wikiviru iskalniki indeksirajo prednostno in jih zato najdemo visoko na seznamu zadetkov. Njihova prednost so tudi povezave na gesla o delih na Wikipediji in v drugih Wikimedijinih projektih. Idealno bi bilo, če bi na Wikiviru dobili leposlovje pred oči v izvornem formatu in prečiščenem prepisu vzporedno, tako kot smo redigirali rokopisno dijaško glasilo *Vaje 1854/1855*,⁷ vendar se trenutno zadovoljujemo samo s prepisi.

Pravna podlaga

Besedila so na Wikiviru objavljena pod licenco CC,⁸ kar pomeni, da so prosto dostopna in prosto uporabna brez vprašanja. Večinoma gre za tekste, katerih avtorji so že več kot 70 let pokojni in so zaradi starosti prešla v javno last – v glavi so označena z logotipom prečrtanega *copyrighta* ©. Na Wikiviru so lahko tudi mlajša besedila, če jih avtorji ali njihovi dediči sami postavijo na Wikivir in se tako odpovedo večini avtorskih pravic, tj. odločanju o izvedbi, razmnoževanju, razpečevanju in predelavi dela. Če tega ne znajo, lahko podpišejo obrazec VRT, s katerim svoje delo odstopijo v javno last. Od tega trenutka dalje lahko vsakdo izvaja, razmnožuje, distribuira in predeluje njihovo besedilo. Odločitev je zavezujoča in nepovratna, vendar se wikiskupnost v primerih, ko se avtor premisli in želi

⁶ Lani je bila tarifa 7,50 EUR/uro dela bruto; v eni uri se popravi 3750 besed rahlo nasmetenega besedila; kadar je treba kaj pretipkati ali kopirati iz številnih nadaljevanj, je tarifa večja.

⁷ Fran Erjavec: *Odesa*; za celotno besedilo gl. IMP, kjer so uporabili besedilo z Wikivira.

⁸ Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 3.0.

umik s spleta, noče zapletati v sodna prerekanja in želji ugodi. Avtorji in dediči se v upanju, da jim bo nekoč nekdo besedilo natisnil in zanj odšteli avtorski honorar, za licenco javne lastnine neradi odločajo, zato je takih besedil na Wikiviru malo. Največji delež med njimi pripada mladinskim avtorjem, od katerih so študenti Pedagoške fakultete pod mentorstvom Milene M. Blažič izprosilili objavo; ugodili so jim najbrž tudi iz samopromocijskega namena.

Na Wikiviru je velika skupina besedil, opremljena z oznako *copyright* © in krajšavo dLib v rubriki Vir. Digitalna knjižnica Slovenije (dLib), iz katere zajema Wikivir, namreč sistematično postavlja na splet periodiko izpred druge svetovne vojne, s predpostavko, da so avtorji člankov v časopisih in časnikih svoje avtorske pravice odstopili uredništvu. Ker ta že dolgo ne obstajajo več, se številke revij dojemajo kot javna last. V posameznih primerih, ko dediči pravic avtorjev, ki še niso dovolj dolgo mrtvi, zahtevajo umik besedil z dLiba ali celo samo namignejo, da se s pospletanjem ne strinjajo, dLib besedila s spleta umakne oz. omogoči njihov ogled le na računalnikih v knjižnici, torej tako kot obiskovalcem ogled časopisov v čitalnici.

Nagovarjanje avtorjev, naj se vržejo v objem licence CC, ni čisto nedolžno. Zadaj tli želja, da pisateljevanja ne bi dojemali kot plačljive profesionalne dejavnosti, primerljive z vodovodarskimi, računalniškimi ipd. storitvami, pri katerih je zaračunavanje samoumevno. Literaturo bi veliko raje videli v bližini karitativnih dejavnosti ali v okviru kulturnega aktivizma, kjer bi izgubila status plačljivega blaga. Trenutno se zdijo take vizije rahlo utopične, ker pa vemo, kako hitro se utopične ideje uresničujejo, jih je vendarle treba jemati resno.

Delavnica

Wikivir je, tako kot namiguje ime, v prvi vrsti slovenski literarni vir. Tu preverimo avtorstvo citatov, na katere smo naleteli, najdemo pravo ime avtorja, ki je objavljaj pod psevdonimom, in kopiramo iz njega v svoje pisanje, kar želimo citirati. Vendar Wikivir ni samo skleda, iz katere zajemamo, je tudi zbirni center, ki kliče po našem prispevku. Nagovarja nas, naj vanj kaj pretipkamo iz svojih rokopisov ali skeniramo iz starih knjig in postavimo vanj za javno uporabo. Če se nam to zdi prenaporno, nas moleduje, naj vsaj korigiramo besedila, ki so jih pred nami tja postavili drugi in pustili v njih moteče število napak.

Pozivam pesnike in pisatelje med vami, da svoje tekste postavite na Wikivir v svojem jeziku: na hrvaškega, ruskega, francoskega itn. Honorarja sicer ne bo, trajna hramba in globalna dostopnost pa sta zagotovljeni.⁹

---

9 Junija si dajem opravka z obiranjem malin in robidnic na domačem vrtu, pasiram jih, iz njih kuham marmelado in za nalepke na kozarčkih pišem marmeladne verze, vsako leto druge. Svoje marmeladne stihe za leto 2019 sem za zgled, kako enostavno to gre, postavil na Wikivir:

Če z vrtom ne bi imel izkušenj teh,
ne vedel bi, kako se v sladki greh
spreobrača vse, kar rozga nam rojeva,
in z vedro vero vedno, skoz vse pore,
življenja neutrudni krog preveva.
Zato malini kličem: *rubus flore!*

Wikivir ne vsebuje zgolj leposlovja v slovenščini, ampak vanj postavljamo tudi besedila slovenskih pisateljev v drugih jezikih. Celotne korespondence znamenitih Slovencev v 19. stoletju so npr. v nemščini, ocene slovenskih leposlovnih knjig pa so izhajale tudi v češki, italijanski, hrvaški in srbski periodiki. Zato imamo na Wikiviru kategorijo [Dela po jeziku](#), v kateri najdemo [Dela v nemščini](#), [angleščini](#), [francoščini](#), [hrvaščini](#), [italijanščini](#), [latinščini](#), [madžarščini](#), [srbohrvaščini](#), [srbsčini](#) in [prekmurščini](#). Na začetku se je nekaterim zdelo, da bi morali take tekste postavljati na drugojezične portale, vendar je hitro postalo jasno, da [Prešernovih nemških pesmi](#) ali potopisov [Luize Pesjakove](#) ne moremo nalagati na nemški Wikisource, saj so integralni del slovenske književnosti.

Za konec odpiram prevajalsko delavnico na Wikiviru. Pred leti smo se za zgled lotili pesmi Roberta Frosta [Fire and ice](#). Nabralo se je enajst prevodov pesmi v slovenščino, ki so s postavitvijo na Wikivir dane v javno last in v uporabo v šoli in drugje. Frost je sicer umrl šele leta 1963 in njegova pesem iz leta 1920 še ne bi smela biti v javni lasti, če tega ne bi omogočal ameriški avtorski zakon, ki je sprostil tekste, objavljene pred letom 1923.

Tokrat ob izhodiščnem slovenskem besedilu, ki se zdi zelo primerno za prevajanje, ponujam prostor za prevode, lahko tudi po več v enem jeziku. Gre za pesem slovenskega klasika [Otona Župančiča Žebljarska](#),¹⁰ ki je v zbirki *V zarje Vidove* izšla istega leta 1920 kot Frostova, prvič pa je bila pod naslovom *Pesem žebjarjev* objavljena v reviji *Ljubljanski zvon* leta 1912. Župančičev opus je leta 2019 prešel v javno last.¹¹ Pesem govori o kovačih v [Kamni Gorici](#), ki jih je pesnik opazoval pri delu. Kovaški muzej v sosednji [Kropi](#) bo morda zainteresiran za vaš prevod.

Od štirih do ene,
od štirih do ene
so zarje rumene,
so trate zelene,
od štirih do ene
vodá nam kolesa, mehove nam žene,
nad nakli smo sključeni;
vsi, fantje, možjé in dekleta in žene,
od štirih do ene
že vsi smo izmučeni:
vodá nam kolesa, mehove nam žene
od štirih do ene,
od štirih do ene.

Pol treh, pol treh –
spet puha nam meh!
Žareči žebli so nam v očeh,
do osmih zvečer žebli, žebli v očeh.

¹⁰ Ker gre za antološko besedilo, najdemo o njem geslo tudi na Wikipediji.

¹¹ Celotnega pesnikovega opusa žal še nismo začeli postavljati na Wikivir, ta načrt bo treba čim prej uresničiti.

Od štirih do ene
vodà nam kolesa, mehove nam žene,
do osmih od treh
žareči žebli, žebli v očeh ...

Smo jih v polje sejali?
Po polju naši žebli cvetó;
poglej v nebó:
vanj smo jih kovali
od štirih do ene, do osmih od treh,
da nam bodo tudi ponoči v očeh ...

Pa ondan sem pred zrcalom postal:
o, kakor da sem po sebi koval!
O, kakor da delam ves božji dan greh
od štirih do ene, do osmih od treh!

Od štirih do ene,
od štirih do ene
vodà nam kolesa, mehove nam žene,
do osmih od treh
žareči žebli, žebli v očeh ...

Na strani [Žebljarska \(prevodi\)](#) je vse pripravljeno za prevajalsko avanturo. Prevajate lahko pod svojim imenom, pod psevdonimom ali anonimno. Le na zavihek *Uredi* kliknete in začnete z delom. Če boste jutri želeli kak verz oblikovati drugače, neprimernega zamenjate z ustrežnejšim. Na delo.

Literatura

- HLADNIK, Miran, 2009: Infrastruktura slovenistične literarne vede. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Obdobja 28. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 161–169.
- HLADNIK, Miran, 2018a: *Slovenia report: Wikimedia projects in education*. Wikimedia. Meta-Wiki.
- HLADNIK, Miran, 2018b: *Sto romanov*. Wikiverza.
- HLADNIK, Miran, POLAJNAR, Jernej, 2016: Wikiji v izobraževanju: Po desetih letih izkušenj. *Andragoška spoznanja* 22/4. 73–83. Predobjava na [Wikiverzi](#).
- ŽUPANČIČ, Oton, 1920: *Žebljarska*. V *Zarje Vidove*. Ljubljana: Schwentner. Tudi v 3. knjigi Župančičevega *Zbranega dela* 1959. 14–15.